

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

An qui Massarius non est, uti hoc contractu queat? num. 20.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

antea vero est in dominio Massarij. Cum ergo res pro Domino crescat, ante illum diem frumentum crescat pro massario; post illum pro mercatore. Quod si mercator, quando rationabiliter timet, ne massarius distrahat alio frumentum, sibi illud, etiam auctoritate Iudicis sumit (quod ei ob securitatem suam tunc licite conceditur) seruare debet pro massario augmentum, quod, iudicio prudentis, deductis expensis, aestimatur esse à die, quo illud sumit, usque ad diem præfixum in contractu, quia hoc massarius est, ut diximus, non mercatoris.

An possit statuicerta quantitas frumenti?

18. Quarta difficultas: licet enim celebratur hic contraetus, determinando mensuras fructuum consignandas? id enim videtur reprehendere lex allatum. 19. Respondeo, illicite celebrari putant nonnulli, propter prædictam legem, adde, quia possent determinari v. gr. mille mensuræ, & solum anticipato dari decem, vel viginti aurei, prætextu pacti, quo, qui deinde debet supplere, supplebit; quod profecto verteretur in massarij damnum, qui

21. Dictum primum: qui pecunia non raro cogetur, in anno præfertim niam accipit à mercatore, vel alio, cauterili, frumentum querere tempore rens intentione vendendi frumentum, præfixo, ut promissas mensuras adæcum segetes non habeat, nec alia via, quæ. Verum quamvis eas non determinare, tamen si sine fraude sperat, celebrat contractum illictum prudenti iudicio videbantur adæquare pretium massario numeratum, non dat.

22. Inquires: mercator in hoc Quod si massario numeretur pauca casu accipiendo suo tempore lucrum metæ,

aliqua pecunia quantitas, solum in arham futuri pretij, quid erit injustitia, si ipse consentiat ad pretij dilationem? esto, aliquando mercator peccet contra charitatem, si inde valde massarius de pauperandus sit; ad legem responderi posset, eam fundari in præsumptione fraudum: si igitur fiat sine fallacijs, coram Deo non peccabitur.

An mercatori liceat pignus accipere?

19. Quinta difficultas: liceatne mercatori in suam securitatem pignus item, præter contractum, à massarijs exposcere? respondeo licet; quilibet enim jus habet negotiandi circa rem suā, maiore cautione, qua potest. t. l. Aꝝ or. 3. l. 10. de cambijs, 11. q. II.

An qui massarius non est, uti hoc contratu queat?

20. Sexta difficultas: is, qui massarius non est, potestne sine culpa similem contractum venditionis inter cum mercatore, vel etiam cum eo, qui mercator non est? respondeo tribus dictis.

21. Dictum primum: qui pecunia non raro cogetur, in anno præfertim niam accipit à mercatore, vel alio, cauterili, frumentum querere tempore rens intentione vendendi frumentum, præfixo, ut promissas mensuras adæcum segetes non habeat, nec alia via, quæ. Verum quamvis eas non determinare, tamen si sine fraude sperat, celebrat contractum illictum prudenti iudicio videbantur adæquare pretium massario numeratum, non dat.

22. Inquires: mercator in hoc Quod si massario numeretur pauca casu accipiendo suo tempore lucrum metæ,

nietæ, peccabitne contra justitiam, an solum contra charitatem, atque adeo sine obligatione restitutionis? respondeo, solum peccatorum contra charitatem, senserunt (si vera sunt, quæ à Patribus me antiquioribus accepi) omnes fere Siculi Theologi Societatis nostræ de hoc interrogati, & consulti à P. Ludovico Mafelli ea tempestate Provinciali, attuleruntque rationem, quia qui vendit frumentum, cogitans & sperans illud non dare, licet perius sit, tamen ex vi ejusmodi venditionis habet libertatem, ut si frumentum dare velit, possit, non ergo, quando massarius accipit pecuniam à mercatore, mutuo illam accipit, & consequenter mercator acquirens lucrum metæ, non acquirit pro puro mutuo.

23. Verum animus nulla ratione huic sententiæ acquiescit; siquidem esto, usura non adsit, propter dictam libertatem, aderit furtum contra justitiam, quia sine titulo mercator metæ lucrum acquires; titulus enim non alius erat, ut hic supponimus, nisi emptio frumenti: cum hic ergo emptio nulla sit, nullus erit & titulus; & sicuti mercator boves emens à rustico, qui eos non habet, & deinde eidem eosdem locans pro certo pretio, ideo damnatur ^a de furto, quia nulla ibi intervenit emptio, sed fingitur, ita in casu nostro.

^a Fag. l. 5. de contr. c. 34. n. 9.

24. Quid, si mercator intendat emere frumentum, vendor autem vendere non intendat? respondeo, cum venditio & emptio communis consensu perficiatur, verus contractus hic non aderit: quare nisi mercator

curet, ut alter mutet animum, velitque frumentum vendere, lucrum metæ habere non potest: Excipe, nisi massarius fingendo venditionem, mercatorem decipiatur: tunc enim massarius mercatori lucrum metæ compensare debet: nam, ut alibi diximus ^x, qui in contractibus socium decipit, totum lucrum decepto resarcire debet, multo magis, si mercator ficto illi pecuniâ traditam, alteri non ficto tradidisset.

^x sup. lib. 3. a 3. §. 2. qui est. de doloso.

25. Quid contra, si massarius velit vendere frumentum, sed illud emere non intendat mercator? respondeo, tunc lucrum metæ mercator exigere non poterit, quia nulla est tunc emptio, quæ sola, ut hic supponimus, lucri acquirendi titulum afferebat.

26. Dictum secundum. Si is, qui massarius non est, licet segete careat, tamen vel sperat, vel saltem potest, peremptionem v. g. frumentum habere, vnde contrahat, cum vero animo illud vendendi, licet & justè se gerit. Ratio est, quia cuilibet jus est vendendi id, quod certo sperat se habiturum. lege Molinam ^a.

^a Diana p. 1. tr. 8. ref. 18. a Mol. t. 2. d. 350. si & Arag. q. 77. ar. 4.

27. Dictum tertium. Qui massarius non est, quique non est mercator, si ita contrahant, ut ad nihil attendant, an scilicet possit, an non possit haberi frumentum suo termino consignandum, contrahunt nihilominus animo faciendi, quod alias communiter facere vident, cum suo lucro, de injustitia non sunt ^b reprehendendi. Ratio est, quia hi bona fide, & tacite, in animo habent

habent implicitam intentionem vendendi & emendi frumentum; id enim est velle facere, quod alij communiter faciunt.

b Dian. p. r. tr. 8. ref. 16. cit. aliquos Theol. Soc. Iesu ab ipso consultos.

Quid debeat Massarius morosus?

28. Septima difficultas: si statuta die vendor frumentum consignare, vel pretium reddere negligat, ad quid ultra tenetur, praeter ipsum frumentum, vel eius vulgare pretium? videatur enim teneri ad solvendum mercatoris pretium summum, quod forte curret in toto anno sequenti, quia ita in contractu, ut vidimus n. 11. convenitum est. Respondeo, ad id non teneri: nam solum tenetur, juxta pretium tunc vulgariter currens, ut ex dictis n. 15. constat. Ratio est, quia ex nullo justo titulo potest dictum pretium summum exposci. Discurre per quatuor titulos, qui solent assignari: primus est ipse contractus venditionis & emptionis: at hic perfectus fuit sub pretio, seu, ut loquimur, sub lucro metæ, quo modo ergo ratione illius contractus, extorqueri potest pretium summum, quod forte futurum erit. Secundus est ipsum mercatoris officium, at supra vidimus, huius rationem jam habitam fuisse in imponendo pretio, seu meta; tertius ratione damni emergentis, vel lucri cessantis: at licet concedam ibi deberi, posito, quod mercator frumentum servasset, & vere summo pretio vendidisset, juxta conditiones supradictas, & dicendas inferius, cum de usura; tamen bb incer-

tum est, eum summo pretio venditum; præterea, ratissimè sic venderet, & nos hic loquimur vniuersaliter, & ex vi contractus, an debeatur illud summum pretium, non vero ex extrinseco damno alicuius particularis mercatoris: quartus denique titulus esse potest ipsum pactum, seu pena conventionalis incontractu apposita, ut vidimus num. 11. atque hic est titulus quem magis appareret hic adesse, non nemo contendit. Adhuc tamen facile respondeo: nam haec penæ conventionales in hoc regno prohibentur, exceptis quibusdam, quas vide apud Mutam c. Adde primo, irrationalib[em] esse penam adeo indeterminatam (pura ad maius pretium, quod esse poterit) posset enim esse admodum impropportionata ad delictum, ergo est omnino injusta. Adde secundo, esse valde probabile, ante Iudicis sententiam non teneri quampiam ad hac penas conventionales solvendas, ut habet idem Muta d, Sanchez e, Vasquez, nisi si quis soluturum ante sententiam expressis verbis se obligauerit, ut notauit Castropalaus g, ergo saltem ante sententiam Iudicis liber erit Massarius.

bb quando adest hec incertitudo, non posse certum pretium summum à mercatore exigi, docent in similis Less. Aitor Molin. Salon. Bona. alijq. cit. à Dian. l. c. Ref. 17. esto, posse, videatur concedi à Vasq. apud eund. Dian. ibid. c Marin Muta in comment. secunda consuetud. Sen. Panor. c. 18. d. Muta ib. §. vlt. e Sanchez. l. r. de matr. d. 37. n. 4. f. Vasq. p. 3. t. r. d. 173. c. 1. vid. Dian. t. 1. tr. 8. ref. 29. g Castrop. t. 1. tr. 3. d. 2. p. 3. legatur Dic. l. 2. de iust. tr. 10. d. 2. du. 12. n. 275. 29. Verges;